

Ez a történet Jánosról és Ilonáról szól, akik szorgalmas, dolgos emberekként igyekeztek már Magyarországi életszakaszukban is boldogulni. Haladtak is előre a terveik megvalósítása felé, egymást támogatva, egymás hibáinak tolerálásával, egymással vállvetve. Összeségében problémamentesen, boldognak megélt családjukban. Bár lassan évtizede házasok, gyermekük nincs, csak ketten vannak a családban. Mindketten fiatalok, 30-as éveik elején járnak, tele tervekkel a jövőre, célokkal, vágyakkal. Jól érzik magukat a bőrükben, a barátaik, rokonaik társaságában. Szóval tulajdonképpen alapvetően minden rendben. Persze vannak konfliktusok, problémák, alkalmasint súlyos nehézségek is, de ezekkel megbirkóznak, megoldják, nem okoznak a házasságukat veszélyeztető gondot egyáltalán. Kitartanak egymás mellett. Vagyis semmiben nem különböznek a többségtől, teljesen átlagos, hétköznapi, működő házasság, élet.

Mígnem elérkezik a nap, amikor rá kell döbenniük, hogy anyagilag nem megy tovább, bármennyit is dolgoznak, pénzügyi problémák vannak. Ez természetesen összefügg az ország helyzetének változásával: mint oly sokan, ők is a lecsúszás veszélyével kénytelenek szembenézni.

Sok embertől eltérően olyan helyzetben vannak, hogy Ilona beszél idegen nyelvet olyan szinten, hogy azon munkát is tud vállalni. Adott a lehetőség: költözzünk külföldre. János ugyan nem beszél semmilyen idegen nyelvet, de meg is lehet azt tanulni, fiatal még. Ilona is segít ebben, hiszen ő már megtanulta a nyelvet. Összefogunk, menni fog. Csak addig, amíg anyagilag egyenesbe jövünk, és aztán vissza haza: és folytathatjuk az életünket, mint azelőtt. Csak egy kis epizód, pár év, nem a világ. Belevágunk! Munkát keres Ilona, otthonról, interneten. Van egy kis spórolt pénzük, az első időszakot, amíg fizetést kaphatnak, ki tudják húzni. De mielőbb kéne a munkahely. Ezért otthonról szervezi, keresi, intézi. És sikerül: sok-sok elküldött önéletrajz után hívják egy interjúra. Az állásinterjúra elutazik a céghez, és övé az állás, felveszik. Jöhet a költözés! Hurrá!

A munkáltató segítségével lakást is találnak viszonylag gyorsan, már csak be kell pakolni és mehetünk! Megérkezésük, beköltözésük után Ilona elkezd dolgozni, János pedig állást keres. Nyelvtudás híján a szokásos éttermi mosogatás következik. Nem baj: vállalom, csak amíg jobban megtanulom a nyelvet. Keményen dolgozik, és nyelvet tanul. Halad szépen, úgy tűnik, minden rendben. Igaz, hogy heti hat napot dolgozik, és délután-este-éjjel, ahogy a vendéglátásban szokásos, de délelőtt van ideje tanulni. A munkahelyén is sokat tanul, hiszen senki nem beszél magyarul. Egyetlen hátrány, hogy keveset találkoznak Ilonával, aki a szokásos 9-től 5-ig munkarendben dolgozik. János szabadnapja hétköznapra esik majdnem mindig, mint az ilyen munkahelyeken általános. A hétvégéken így keveset tudnak együtt lenni. De nem baj: csak pár évről van szó, kibírjuk!

Közben Ilona jól érzi magát a munkahelyén, nyelvtudásának köszönhetően ismerősöket, lassan barátokat szerez, akikkel tartja a kapcsolatot, szabad idejében találkoznak is. Kialakul itt is egy élete, mint Magyarországon is volt. Anyagilag stabil a helyzetük, tudnak spórolni is.

János számára a munka és nyelvtanulás tölti ki az életét. Lassan megtanulja a mindennapok szintjén használni a nyelvet, már elboldogul beszélgetésekkel, így a kollégáival közelebbi ismeretség is kialakul, de másra nincs ideje, energiája. Az élete fokozatosan beszűkül.

A szakadék Ilona és János életvitele között egyre nő, az együtt töltött idő egyre kevesebb, kezd a nemi életük is romlani, hiszen János éjszaka jön haza, Ilona akkor alszik már. Reggel mire felébred, Ilona már a munkahelyén van. János egyre frusztráltabb, Ilona viszont jól érzi magát. Nem keres házasságon kívüli kapcsolatot, nem csalja meg Jánost, elfogadja a helyzetet így. De János gyanakszik: kikkel találkozik, hova megy, mit csinál az ő távollétében? Miért nem írt sms-t? Miért nem hívta? Miért van el a barátnőjével este 9-ig is néha? Keresni kezdi az apró jeleket, átnézi Ilona telefonját, kérdőre vonja, számonkéri. Ő maga feszültségét alkohollal és dohányzással próbálja oldani, vagy internetes játékkal, pornóval.

Elkezdődnek a veszekedések, a vádaskodások – védekezések, és lassan távolodnak egymástól. Ilona jól érzi magát, szeretne tovább maradni. János egyre erőteljesebben emlegeti, hogy csak rövid pár évre jöttek,

mikor mennek már haza? Menjünk már haza, igaz, hogy ott rosszabb az élet anyagilag, de menjünk haza, küzdjünk ott tovább együtt! Egyre inkább ragaszkodik ehhez a gondolathoz, mert ez az egyetlen reménye ahhoz, hogy visszakapja a feleségét, a házasságát: szereti a nejét, nem akarja felrúgni a házasságukat, de dühös, frusztrált, csalódott, kimerült, fáradt a végletekig, és egyedül van. Egyre jobban utálja az országot, hiszen számára csak rosszat hozott, még a házasságát is elvenni látszik tőle.

Igaz, hogy közben a munkahelyén már előbbre lépett, nem mosogató, hanem magasabb beosztást kapott, de sokat dolgozik még mindig, bár már csak 5 napot egy héten, de még mindig délután-este leginkább. De már van két szabadnapja: hétközben. Hétfégen alig. Sokat van egyedül, egyre inkább belemerül az alkoholba, egyre inkább dühös Ilonára, vádolja őt, hogy nem áll mellé, nem támogatja őt, csak a saját életére gondol. Egyre inkább elzárkózik mindentől és mindenkitől, hiszen a gyűlölt ország gyűlölt nyelvén nem akar beszélni, egyre inkább fontosabbá válik számára a magyarsága, és ezt a munkahelyén is igyekszik hangoztatni. Már nem a nemzeti büszkeség hangján, amit még méltányoltak a munkatársak, sőt támogatták is benne, hanem a nemzeti gőg hangján. Ezt már nem fogadják el, hiszen ez azzal jár, hogy őket leszólja, rossz minden, amit mondanak, tesznek, csak a magyarok tudnak jól dolgozni. Ezt meg is akarja mutatni, tehát még jobban hajt, még jobban kimerül, ugyanakkor még több konfliktusa keletkezik a munkahelyén is. Most már sehol nincs nyugalma, sehol nem kap megértést – úgy érzi. A munkahelyén támadják a viselkedéséért, szemére hányják a hibáit is, mert ugye ő is elkövet ilyent a nagy hajtásban, és fáradtságban. Otthon Ilona egyre kevésbé akarja azt, amit ő: hazamenni és ott küzdeni tovább. Ilona jól érzi magát, az otthonihoz képest magasabb életszínvonalon él, élvezzi a munkáját, a barátai társaságát. Egyre több jel mutat János szerint arra, hogy már meg is csalja őt, bár Ilona állítja, hogy ez nem így van. Mindenesetre nem akar visszamenni, küzdeni, hanem maradni szeretne, és nyugodtabban, jobban akarna élni, mint ahogy most is. Egyre súlyosabbak a veszekedések, egyre személyesebbek a támadások, vádak. János vádolja Ilonát, hogy el akarja őt hagyni, el akar tőle válni. Egyre jobban követeli Ilona megértését, támogatását, és egyre többet iszik. Viselkedése egyre nehezebben elfogadható és elviselhető Ilonának, aki egyre többet van távol otthonról, amikor János otthon van.

Ez a spirál nem áll le, ez már csak erősödni tud, és egyre durvul helyzet. Az idő előrehaladtával már nem is tudnak egymásra figyelni, János teljesen befele fordul, a saját maga teremtette világba, aminek fő eleme a lakhelye, az ország gyűlölete, és a Magyarországra visszaköltözés vágya. János már nem látja át a saját szerepét, nem képes elgondolkodni Ilona szempontjain, nem képes átgondolni, hogy nyelvtudásának hála, az eddigi munkája eredményeként már ő is vállalhatna más területen munkát, hogy tehetne azért, hogy az ő élete is könnyebb és több élvezetet adó legyen. Nem: ő már csak a rosszat látja, és csak az élteti, hogy Ilona el akar válni. Meg az alkohol. Lassan egy kisgyerek módjára kezd el viselkedni: követelőzik, Ilonától várja, hogy rúgjon fel mindent, és csak ő, a férje legyen a fontos számára, és menjenek vissza Magyarországra együtt, hogy ott küzdjenek tovább, együtt. Ez az együtt küzdés már-már szimbólummá válik János számára: Ilona felett aratott győzelme, saját mindennél nagyobb fontosságának szimbóluma. Hogy van annyira fontos Ilonának, hogy mindezt megteszi érte. És már csak ebben tud gondolkodni, ezért küzd, elszakadva a valódi élettől, önmagát ebbe egyre jobban belehergelve.

A helyzet lassan kezd megoldhatatlanná válni, mert már nem arról van szó, hogy mit tegyünk, hanem arról, hogy ki a fontosabb a másiknak. Már nem a költözés – nem költözés konfliktusa áll a középpontban, hanem az, hogy vagyok-e neked olyan fontos, hogy értem mindent feláldozz? És ez már egy önsorsrontó kör, amiből nagyon nehéz kiszállni.

Ilona emlegetni kezdi, hogy nem anyja Jánosnak, hanem a felesége, és neki férjre lenne szüksége, nem egy kisgyerekre. Mert már annyira nyilvánvalóvá válik János viselkedéséből, hogy kisgyerekként követeli vissza az anyját, hogy Ilona is megérzi ezt.

Innét már nagyon nehéz visszafordulni, János és Ilona sem tud. János végül elvállal egy másik munkát, ami miatt rendszeresen hónapokra távol kell lennie Ilonától, és csak telefonon és interneten tudják tartani a kapcsolatot. Az érzelmi eltávolodás fizikai eltávolodásba váltott át.

Mi lesz a következő lépés? Alighanem a válás. János könnyen lehet, hogy csalódottan, egyedül hazaköltözik, de lehet, hogy máshova, de Ilonától el.

Ilona vélhetően folytatja a választott országban a munkáját, ahol jól érzi magát. Nagy valószínűséggel megtalálja a helyét az életben, talán társat is.

De lesz-e erejük, belátásuk ahhoz, hogy levonják a tanulságokat? Hogy egy új helyzetben nem lehet a régi módon folytatni az életet, hanem ahhoz új módon kell alkalmazkodni. Hogy a rossz közérzet a családban, házasságban a házasság problémája, és nem egyik vagy másik házastársé? Hogy hogyan lehet felismerni időben a kezdődő bajokat, azokat hogyan lehet megérteni és megoldani?

Mert ebben a házasságban Ilona és János nem vette észre, hogy a házasságuk is változik a költözés után: nem ismerték fel a problémákat, így nem is tudták azokat megoldani.

Ilonának egy teljesen új családi helyzettel kellett megbarátkoznia: férje általában dolgozik, amikor ő otthon van. Mit kezdjen egy ilyen helyzettel? Hogy tud mégis részt venni a János életében, és vele együtt a közös életüket hogy tudja alakítani ilyen időbeosztás mellett?

János sok kör hátránnyal indult Ilonához képest nyelvtudás tekintetében. Munkaideje változott, kevesebbet látta a feleségét, és sok energiája ment el a nyelvtanulásra is. Nem látta meg azt, hogy intenzívebben kellett volna Ilonát bevonnia az életébe: kevesebb idő állt ugyanis ehhez rendelkezésre. Segítséget, támaszt várt, elismerést a teljesítményeiért (amik valóban rendkívüliek voltak), de egyre inkább csak önmagát tudta látni, és elvárni a támaszt. Amit persze nem csak Ilonától kellett volna várnia, hanem saját magának is törekedni ismerősöket, barátokat találni, ugyanúgy, mint tette anno Magyarországon, illetve külhonban Ilona is. A nyelvtudása fejlődésével a lehetőségei is bővültek, csak kihasználatlanul maradtak. János már a „minél rosszabb, annál jobb” elvét követte, bárha nem szándékosan, és előre elhatározottan, hanem elsősorban segélykiáltásként.

Mi a megoldás? A bölcsek köve sajnos nincs nálam, de azt gondolom, hogy ha időben, a konfliktusok kezdetekor, az első vészjelek megjelenésekor képesek külső segítséget kérni, akár pl. párterápiára jelentkezni, akkor még vissza lehetett volna fordítani a helyzetet. De amikor már egyre súlyosabb alkoholfüggőségbe csúszott bele János, akkor már nagyon nehéz a visszaút: az alkohol következtében János tisztánlátása sérül, hiányzik az a támasz, ami az alkohol abbahagyásához fontos lenne, és elveszett János belátása, hogy neki is tenni kéne, nem csak Ilonától várni a csodát. Ilyenkor már jószerivel csak a katalizmák tudnak változást hozni, de ezek nagyon súlyos áron, és egyáltalán nem biztos, hogy a kívánt irányba történik az elmozdulás.